

MARJALAKI KISS LAJOS BIBLIOGRÁFIA A TUDÓS PEDAGÓGUSRÓL

Hideg Ágnes

*

Marjalaki Kiss Lajos emlékére az elmúlt évtizedekben több alkalommal is rendeztek emlékülést, ill. konferenciát (1987, 2012, 2017). 1987-ben, születésének 100. évfordulóján látott napvilágot két bibliográfia, melyek munkásságát a teljességre törekedve tárták föl (lásd felhasznált bibliográfiákat). Írásait a kutatók ma is széles körben használják forrásként. De elég csak felszállni a Bábonyi-bércre közlekedő 11-es buszra, melynek egyik megállója: a Marjalaki utca. A Bulcsú utca 7. szám alatti házon pedig emléktábla hirdeti, hogy itt élt és dolgozott Marjalaki Kiss Lajos. Aztán ne felejtjük el a híres Marjalaki-pincét, ahol Móra Ferenc és Móricz Zsigmond is gyakran borozgatott miskolci barátaival. Marjalaki emléke ma is jelen van mindennapjainkban!

Az alábbi bibliográfia a tudósról szóló írásokat gyűjtötte egybe kronologikus sorrendben, az áttekinthetőség kedvéért három nagyobb időegységre tagolva. Elsősorban időszakos kiadványokban megjelent cikkeket tartalmaz, de önálló kötetekben szereplő adatok is találhatóak benne. A Marjalaki/Móra-pincéről sokszor és sokan írtak, így ez a téma több írásban is előfordul.

Felhasznált bibliográfiák: Kis Józsefné: Marjalaki Kiss Lajos (1887-1972) műveinek válogatott bibliográfiája és Móricz Zsigmondtól kapott levelei. Miskolc, Miskolci Városi Könyvtár Lévay József Könyvtára, 1987. 35 o.; Marjalaki Kiss Lajos: Történeti tanulmányok című kötetben lévő bibliográfiák (Zimányi Katalin: Marjalaki Kiss Lajos nyomtatásban megjelent munkái, 206-221. Székelyné Forintos Judit: Kéziratok a Herman Ottó Múzeum Történeti Gyűjteményében, 222-234. és Marjalaki Kiss Lajoshoz írott tudománytörténeti jelentőségű levelek a Herman Ottó Múzeum Történeti Gyűjteményében 235-243.). Szerk.: Dobrossy István. Miskolc, HOM, 1987.

Katalógusok: Országos Széchényi Könyvtár, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár, Arcanum AB

Rövidítések: Bp. = Budapest, DH = Déli Hírlap, egyes. = egyesület, ÉM = Észak-Magyarország, HOM = Herman Ottó Múzeum, IN = ből, ből, kieg. = kiegészítő, köt. = kötet, közl. = közlemény/ei/ek, MPI = Művészeti és Propaganda Iroda, o. = oldal, sz. = szám, szerk. = szerkesztette, szle. = szemle

A Herman Ottó Múzeum Helytörténeti Dokumentumtára (HOM HTD) a következő leltári számon őrzi Marjalaki Kiss Lajos hagyatékát: 73.907-73.911; 75.53; 75.199.1; 76.555; 77.272; 89.114.35-79.

1921–†1972

1. A múzeum barátainak... összejövételén = Miskolci Napló 1921. 58. sz. 3. o. [Marjalaki Kiss Lajos előadása]

2. LESZIH Andor: Marjalaki Kiss Lajos: A miskolci mészáros céh 400 éves múltja = Történelmi és Régészeti Közl. 1926. 2. sz. 45. o. [bírálat]

3. BARTHOS Indár–KURUCZ György: Válasz „Egy új történelmi atlasz” című bírálatra = Történelmi és Régészeti Közl. 1927. 1. sz. 95. o.

4. PLEIDELL Ambrus: Marjalaki Kiss Lajos: Adatok a tapolcai apátság történetéhez. Miskolc, 1926. 120, 26 o. = Századok 1927. 175. o. [könyvismertetés]

5. Marjalaki Kiss Lajos: Néhány Árpád-kori helyneveink. Miskolc, 1928. = Magyar Nyelv 1928. 7-8. sz. 287. o. [könyvismertetések rovatban]

6. LAZICZIUS Gyula: Új úton a magyar őshaza felé I. = Nyugat 1930. 15. sz. 226-228. o. (Disputa rovatban]

7. Marjalaki Kiss Lajos: „Új úton a magyar őshaza felé” c. tanulmányáról = Előőr 1930. 28. sz. 16. o.

8. BELITZKY János: Marjalaki Kiss Lajos: Régi népszámlálások Miskolcon = Századok 1932. 356. o. [könyvismertetés]

9. LESZIH Andor: Móricz Zsigmond és a miskolci múzeum = A miskolci HOM Közl. 1956. június, 1-4. o.

10. TAUSZIG Mária: Móra Ferenc miskolci kapcsolatai = Tiszatáj 1956. 5. sz. 402-410. o. [407. o. Marjalaki Kiss Lajos]

11. Miskolc megemlékezett a történelmi árvízről = Népszava 1958. 205. sz. 6. o. (Marjalaki Kiss Lajos előadása.)
12. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos földrajzi munkássága = Borsodi Szle. 1959. 1. sz. 67-69. o.
13. FRISNYÁK Sándor: Beszámoló a Borsod Megyei Földrajzi–geológiai szakosztály 1958-1960. évi munkájáról = Borsodi Földrajzi Évkönyv 1962. 3-4. köt. 162-175. o.
14. FRISNYÁK Sándor: Hetvenöt éves Marjalaki Kiss Lajos, megyénk történetének tudós kutatója = ÉM 1962. 295. sz. 4. o.
15. SZABÓ Béla, H.: Topográfiai kötet jelent meg Miskolcra = Napjaink 1962. 5. sz. 3. o. [könyvismertetés a Miskolc című kötetéről]
16. SZABÓ Béla, H.: Egy életmű mérlegen = Napjaink 1962. 8. sz. 7. o.
17. BODGÁL Ferenc: Néprajzi feladatok Borsodban = A miskolci HOM Közl. 1963. szeptember, 18-26. o.
18. FRISNYÁK Sándor: Tudós, pedagógus és népművelő. Bugát Pál Emlékéremmel tüntették ki Marjalaki Kiss Lajost = ÉM 1963. 263. sz. 6. o.
19. Átadták Marjalaki Kiss Lajosnak a Bugát Pál Emlékéremet = ÉM 1963. 265. sz. 2. o.
20. Ünnepi ülést tartott a TIT országos elnöksége = Népszava 1963. 260. sz. 8. o.
21. F[FRISNYÁK] S[ándor]: Marjalaki Kiss Lajos kitüntetése = Borsodi Földrajzi Évkönyv 1964. 5. köt. 128-130. o.
22. BODGÁL Ferenc: Egy miskolci ház 1818-ban = Borsodi Szle. 1964. 2. sz. 95. o. [Marjalaki Kiss Lajos véleménye a Széchenyi utca 8. számú háziról.]
23. OLTYÁN Béla: Móricz Zsigmond kiadatlan leveleiből = Napjaink 1965. 7. sz. 11. o. [Móricz Zsigmond miskolci kapcsolatairól]
24. Marjalaki Kiss Lajos. IN: THURZÓ NAGY László: Miskolci lexikon I/B. köt. Bp. 1965. 175. 191-192. o.
25. VÉGH Katalin, K.: A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Múzeumok Baráti Köre = A miskolci HOM Közl. 1966. július, 62-66. o.
26. SZABÓ Béla, H.: Marjalaki Kiss Lajos 80 éves = ÉM 1967. 303. sz. 2. o.
27. Móra Ferenc. IN: KLUGER Lászlóné: Irodalmi emlékhelyek Borsodban. Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Könyvtár, 1969. [81. o. 83. o. Móra Ferenc pince Miskolcon az Avas Középsor 648. sz. alatt – kép]
28. Kitüntetések a múzeumot segítő munkáért = ÉM 1970. 303. sz. 4. o. [Herman Ottó Emlékéremet kapott Marjalaki Kiss Lajos]
29. E[RDŐS] Á[KOS]: Miskolc szerelmese. Poharazott Mórával, Móriczcal = DH 1970. 296. sz. 3. o. [riport]
30. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos 1887-1972. = Földrajzi Közl. 1972. 4. sz. 356. o.
31. KABDEBŐ Lóránt: Egy nagy költő születésnapján. 70 éve született Miskolcon Szabó Lőrinc = DH 1970. 74. sz. 2. o. [A költő szülőházát Marjalaki Kiss Lajos azonosította.]
32. BEKES Dezső: Szép szenvedélyek. Interjú Marjalaki Kiss Lajossal = DH 1971. 171. sz. 3. o.
33. BEKES Dezső: Miskolc múltjának tudósa = Napjaink 1971. 9. sz. 6. o.
34. TAUSZIG Mária: Móra Ferenc Miskolcon = A miskolci HOM Közl. 1971. 9. köt. 93-97. o. [fénykép Marjalaki Kiss Lajos avasi pincéje előtt]
35. SZABÓ Béla, H.: Marjalaki Kiss Lajos életműve = Borsodi Szle. 1972. 2. sz. 62-69. o.
36. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos 1887-1972. = Földrajztanítás 1972. 4-5. sz. 144. o.
37. BEKES Dezső: Elhunyt Marjalaki Kiss Lajos = Napjaink 1972. 6. sz. 4. o.
38. BODGÁL F[erenc] Béla: Elhunyt Marjalaki Kiss Lajos = ÉM 1972. 102. sz. 5. o.
39. SZABÓ Béla, H.: Elhunyt Marjalaki Kiss Lajos = DH 1972. 102. sz. 2. o.
40. Az utolsó riport ... Emlékezés Marjalaki Kiss Lajosra. A Magyar Rádió miskolci stúdiójának műsora = ÉM 1972. 103. sz. 7. o.
41. DANKÓ Imre: Miskolc első tudományos folyóirata, a Történelmi és Régészeti Közlemények = A miskolci HOM Közl. 1972. 11. köt. 103-107. o. [Marjalaki Kiss Lajos emlékére]

42. BEKES Dezső: A párt és a költő szülőháza = DH 1973. 99. sz. 5. o.

1974-1987

43. BEKES [Dezső]: Mit találtak a Szinva medrében = DH 1974. 88. sz. 3. o.

44. BRACKÓ István: Sorok a város könyvéből = DH 1974. 281. sz. 5. o.

45. E[RDŐS] Á[KOS]: Délutáni séta az Avason = DH 1975. 171. sz. 5. o.

46. CSORBA Zoltán: Miskolc irodalmi, képzőművészeti és tudományos emlékei. Miskolc MPI, 1975. 4, 28, 80. o.

47. DOBROSSY István: Üzletkötések, alkuk és áldomások = Borsodi Történelmi Évkönyv 6. köt. Miskolc, 1979. 117-126. o. [Marjalaki Kiss Lajos emlékének]

48. BENEDEK Miklós: Leszih Andor levelei. Móra Ferenc miskolci kapcsolatai = ÉM 1979. 95. sz. 4. o.

49. VIGA Gyula: Ide egyszerűen hazajövök. Móra Ferenc miskolci kapcsolatai levelei tükrében = Napjaink 1979. 4. sz. 11-15. o.

50. Marjalaki Kiss Lajos szócikk. IN: Magyar életrajzi lexikon III. kieg. köt. Bp. Akadémiai Kiadó, 1981. 505. o.

51. BEKES Dezső: Feldolgozásra vár Marjalaki Kiss Lajos hagyatéka = DH 1981. 21. sz. 3. o.

52. VIGA Gyula: Bátky Zsigmond levelei a Herman Ottó Múzeumban = A miskolci HOM Közl. 1981. 19. köt. 136-141. o.

53. A címzett: Marjalaki Kiss Lajos. Miről szólnak a Móricz-levelek? = DH 1981. 30. sz. 5. o.

54. Kezdődik a múzeumi hónap = DH 1982. 229. sz. 1. o.

55. BENEDEK Miklós: Emlékeztető = ÉM 1983. 75. sz. 4. o. [utcat neveznek el Marjalaki Kiss Lajosról is]

56. BRACKÓ István: Volt egyszer egy hegy ... Avas az Avas = DH 1983. 121. sz. 3. o.

57. Új utcanevek = DH 1983. 176. sz. 3. o.

58. BEKES Dezső: Avasi pincházak = DH 1985. 190. sz. 3. o.

59. Felavatták Marjalaki Kiss Lajos emléktábláját = DH 1987. 244. sz. 1. o. [FEJÉR Ernő felvételei]

60. Kezdődik a múzeumi hónap = DH 1987. 228. sz. 2. o.

61. Marjalaki Kiss Lajos = Népszava 1987. 247. sz. 10. o.

62. Emléktábla-avatás, tudományos emlékülés = ÉM 1987. 243. sz. 4. o.

63. HORPÁCSI [Sándor]: Marjalaki Kiss Lajos 100 éve = ÉM 1987. 248. sz. 2. o.

64. GYÖNGYÖSI Gábor: Marjalaki Kiss Lajosra emlékezünk = DH 1987. 243. sz. 2. o.

65. KIS Józsefné: Marjalaki Kiss Lajos műveinek válogatott bibliográfiája és Móricz Zsigmondtól kapott levelei. Miskolc, Lévay József Könyvtár, 1987. 35 o.

66. Kiss József: Miskolc tudósa = DH 1987. 162. sz. 2. o. [A közölt fénykép Marjalaki Kiss Lajos utolsó képeinek egyike]

1988-2017

67. BEREZ [József]: Marjalaki Kiss Lajos tanulmányai DH 1988. 38. sz. 2. o.

68. RÉVÉSZ László: Marjalaki Kiss Lajos régészeti tevékenysége = A miskolci HOM Közl. 1988. 25. köt. 44-47. o.

69. CSORBA Csaba: Marjalaki Kiss Lajos, Miskolc város történetének kutatója = A miskolci HOM Közl. 1988. 25. köt. 49-53. o.

70. DEÁK Gábor: Marjalaki Kiss Lajos, a tanár kapcsolata a református egyházzal = A miskolci HOM Közl. 1988. 25. köt. 54-59. o.

71. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos, a tanár és földrajzi tankönyvíró = A miskolci HOM Közl. 1988. 25. köt. 60-64. o.

72. DOBROSSY István: Marjalaki Kiss Lajos szellemi hagyatéka = A miskolci HOM Közl. 1988. 25. köt. 65-67. o.

73. DOBROSSY István: Előszó. IN: Történeti tanulmányok. DOBROSSY István (szerk.). Miskolc, HOM, 1988. 5-6. o.

74. MANN Viktorné: Marjalaki Kiss Lajos tudományos tevékenysége levelezéseinek tükrében. IN: Történeti tanulmányok. DOBROSSY István (szerk.). Miskolc, HOM, 1988. 7-36. o.

75. ZIMÁNYI Katalin: Marjalaki Kiss Lajos nyomtatásban megjelent munkái tükrében. IN: Történeti tanulmányok. DOBROSSY István (szerk.). Miskolc, HOM, 1988. 206-221. o.
76. SZÉKELYNÉ FORINTOS Judit: Kéziratok a HOM Történeti Gyűjteményében. IN: Történeti tanulmányok. DOBROSSY István (szerk.). Miskolc, HOM, 1988. 222-234. o.
77. SZÉKELYNÉ FORINTOS Judit: Marjalaki Kiss Lajoshoz írott tudománytörténeti jelentőségű levelek a HOM Történeti Gyűjteményében. IN: Történeti tanulmányok. DOBROSSY István (szerk.) Miskolc, HOM 1988. 235-243. o.
78. Miskóc nemzetség Tapolcája = DH 1991. 17. sz. 3. o.
79. PORKOLÁB Tibor: Az Avas irodalma – irodalom az Avason. IN: A miskolci Avas. DOBROSSY István (szerk.). Miskolc, HOM és Borsodi Nyomda, 1993. [Az avasi Móra-kultusz, Az Avas: a mórízi tündérvilág-utópia, Epizódok a Móra-pince történetéből c. részekben) 332-342. o.
80. DOBROSSY István: Emlékképek Marjalaki Kiss Lajosról. IN: Kós-ház 1987-1997. Miskolc, Miskolci Városszépítő Egyesület, 1997. 17-19. o.
81. Kós-ház – jubileumi kiállítás: Kós Károly és Marjalaki Kiss Lajos élete, munkássága = Népszava 1998. 44. sz. 13. o.
82. BERECS József: Borsod megye és Miskolc múzeumügye a helyi sajtó tükrében 1892-1949. Miskolc, HOM, 1999. 43. 47. 65. 77. 82. 85. 95. 97. o.
83. Marjalaki Kiss Lajos. IN: DOBROSSY István: Miskolc írásban és képekben 6. köt. Miskolc, 1999. 104-112. o.
84. Miskolc múltjának neves kutatója (Marjalaki Kiss Lajos). IN: GYÖNGYÖSI Gábor: Nem nektek írtam. Miskolc, Felsőmagyarország, 1999. 149-150. o.
85. Marjalaki Kiss Lajos szócikk. IN: Magyar múzeumi arcképcsarnok. Bp. Pulszky Társaság, 2002. 470-471. o.
86. Marjalaki Kiss Lajos. IN: DOBROSSY István: Miskolc írásban és képekben 10. köt. Miskolc, 2003. 32-33. o.
87. VIGA Gyula: Százhuszonöt éve született Leszih Andor = Honismeret 2005. 4. sz. 8-12. o.
88. Magyar geográfusok, térképírók és tudományos utazók. IN: FODOR Ferenc: A magyar földrajztudomány története. Bp. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, 2006. 497-809. o. [Marjalaki Kiss Lajos 644. o.]
89. DOBROSSY István: A tudomány kiemelkedő egyéniségei Miskolcon a két világháború között - Marjalaki Kiss Lajos. IN: DOBROSSY István (főszerk.): Miskolc város története V/2. 1918-tól 1949-ig. Miskolc, Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, HOM, 2007. 366. o.
90. OSZTIE Tibor: Móra Ferenc asztaltársasága = ÉM 2007. 114. sz. 3. o. [Móra emléktábla avatása Marjalaki Kiss Lajos pincéje előtt]
91. Irodalmi jelentőségű borospince. Móra Ferencre emlékeztek = MINAP 2007. 20. sz. 3. o.
92. TÓTH Géza, F.: Móra Ferenc miskolci tisztelői és barátai körében = Miskolci Tükör 2007. május 11. 50-51. o.
93. Marjalaki Kiss Lajos szócikk. IN: DOBROSSY István–ESZENYI Miklós–ZAHUCZKY László: Miskolci életrajzi lexikon. Miskolc, BAZ Megyei Levéltár, Miskolc Megyei Jogú Város, 2008. 157-158. o.
94. BUJDOS Tibor (fotó): Marjalaki Kiss Lajos emlékére = ÉM 2012. 296. sz. 6. o. [emlékülés születésének 125. évfordulója alkalmából]
95. SZÉKELYNÉ FORINTOS Judit: Megemlékezés a 125 éve született Marjalaki Kiss Lajosról. = Honismeret 2013. 2. sz. 6-7. o.
96. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos, a tanár és földrajzi tankönyvíró. IN: Geográfus életrajzok. Nyíregyháza, Nyíregyházi Főiskola, 2015. 91-96. o.
97. DARÁZS Richárd (szerk.): Avasi macskakövek. Miskolc, Avasi Borút Egyes. és az Észak-Keleti Átjáró Egyes., 2015. [Marjalaki Kiss Lajos 7. 29. o.]
98. KOZMA István: Marjalaki Kiss Lajos és utódai = ÉM 2017. 290. sz. 3. o. [koszorúzás és emlékülés]
99. TITKOS Sándorné: A honismereti mozgalom Borsod-Abaúj-Zemplén megyében = Honismeret 2017. 3. sz. 83-88. o. [Marjalaki Kiss Lajos 85. o.]
100. FRISNYÁK Sándor: Marjalaki Kiss Lajos tanári és történeti földrajzi munkássága. = Történeti Földrajzi Közlemények 2018. 1. sz. 174-185. o.

Szerzői névmutató

Barthos Indár 3
 Bekes Dezső 32, 33, 37, 42, 43, 51, 58
 Belitzky János 8
 Benedek Miklós 48, 55
 Berecz József 67, 82
 Bodgál Ferenc 17, 22, 38
 Brackó István 44, 56
 Bujdos Tibor (fotó) 94
 Csorba Csaba 69
 Csorba Zoltán 46
 Dankó Imre 41
 Darázs Richárd 97
 Deák Gábor 70
 Dobrossy István 47, 72, 73, 80, 83, 86, 89, 93
 Erdős Ákos 29, 45
 Eszenyi Miklós 93
 Fejér Ernő (fotó) 59
 Fodor Ferenc 88
 Forintos Judit lásd Székelyné
 Frisnyák Sándor 12-14, 18, 21, 30, 36, 71, 96, 100
 Gyöngyösi Gábor 64, 84
 Horpácsi Sándor 63
 Kabdebó Lóránt 31

Kis Józsefné (Zimányi Katalin) 65, 75
 Kiss József 66
 Kluger Lászlóné 27
 Kozma István 98
 Kurucz György 3
 Laziczius Gyula 6
 Leszih Andor 2, 9
 Mann Viktorné 74
 Oltyán Béla 23
 Osztie Tibor 90
 Pleidell Ambrus 4
 Porkoláb Tibor 79
 Révész László 68
 Szabó Béla, H. 15, 16, 26, 35, 39
 Székelyné (Forintos Judit) 76, 77, 95
 Tauszig Mária 10, 34
 Thurzó Nagy László 24
 Titkos Sándorné 99
 Tóth Géza, F. 92
 Végh Katalin, K. 25
 Viga Gyula 49, 52, 87
 Zahuczky László 93
 Zimányi Katalin lásd Kis Józsefné

Borozgató baráti társaság Marjalaki Kiss Lajos avasi pincéje előtt.

Balról jobbra: Sassy Csaba, Rimóczy József, Móra Ferenc (ők ketten világos kalapban), Leszih Andor, a házigazda Marjalaki Kiss Lajos, Rónay György, Imre József.

(Fotó: Tauszig Mária, 1933) (HOM HTD 79.590.5.17 és 84.1.17)

*Marjalaki Kiss Lajos utca névtáblája
és utcaképe
(Hideg Ágnes, 2020)*

*Emléktábla egykori lakó-
házán.
Bulcsú utca 7. szám.
(Hideg Ágnes, 2020)*

*Az eredeti Móra-emléktábla a Marjalaki-pince falán.
(HOM Közl. 9. Miskolc, 1971, 95.)*

*A napjainkban Móra-pinceként ismert egykori Marjalaki-pince a két új Móra-emléktáblával.
Miskolc, Nagyvavas Középső sor 648. szám.
(Fotó: Hideg Ágnes, 2020)*